

PATVIRTINTA

Vilkaviškio r. Kazimiero Baršausko
mokyklos-daugiafunkcio centro direktoriaus
2026 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr.304 V

VILKAVIŠKIO R. KAZIMIERO BARŠAUSKO MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dirbtinio intelekto (toliau – DI) naudojimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato DI priemonių naudojimo Vilkaviškio r. Kazimiero Baršausko mokykloje-daugiafunkciame centre (toliau – Centras) principus, naudojimo sąlygas, atsakomybes, leidžiamų DI priemonių vertinimo, tvirtinimo ir naudojimo stebėsenos tvarką.

2. Aprašo tikslas – užtikrinti saugų, etišką, atsakingą, skaidrų ir tikslingą DI naudojimą ugdymo(si) procese ir Centro administracinėje veikloje.

3. Aprašas parengtas vadovaujantis 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktu), 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 (Bendruoju duomenų apsaugos reglamentu (BDAR)) ir rekomendaciniu dokumentu „Mokykla dirbtinio intelekto (DI) amžiuje: atsakingo naudojimo principai ir gairės“.

4. Aprašas taikomas Centro vadovams, pedagoginiams ir kitiems darbuotojams bei mokiniams, kai DI priemonės naudojamos Centro veikloje ar ugdymo(si) procese.

5. DI priemonė šiame Apraše suprantama kaip DI technologijomis paremtas skaitmeninis sprendimas, galintis generuoti, analizuoti, pertvarkyti, apibendrinti ar rekomenduoti tekstą, vaizdą, garsą, kodą ar kitą turinį.

6. DI Centre naudojamas kaip pagalbinė, bet ne pagrindinė priemonė. DI negali pakeisti mokytojo, mokinio ar kito darbuotojo savarankiško sprendimo, kritinio mąstymo ir atsakomybės už galutinį rezultatą.

II SKYRIUS DI NAUDOJIMO PRINCIPAI

7. Centre DI priemonės naudojamos vadovaujantis šiais principais:

7.1. **sistemiškumas ir tvarumas.** Skaitmeninių kompetencijų, įskaitant DI naudojimo kompetencijas, ugdymas Centre yra ilgalaikė ir nuosekli veikla, o ne pavienės iniciatyvos. Įgyvendinant šį principą:

7.1.1. DI priemonės integruojamos į pamokas ir kitas Centro veiklas, kai jos padeda didinti mokinių įsitraukimą, skatinti refleksiją, didinti administravimo procesų efektyvumą ar kitaip prisideda prie Centro veiklos tikslų;

7.1.2. DI priemonės sąmoningai nenaudojamos ten, kur jų naudojimas netikslingas;

7.1.3. Centro bendruomenė nuolat tobulina skaitmenines ir DI naudojimo kompetencijas, seka naujoves, DI naudoja profesiniam augimui ir bendruomenei stiprinti;

7.1.4. DI sugeneruotas turinys vertinamas kritiškai, mokomasi atpažinti DI pateikiamą klaidingą ar išgalvotą informaciją („haliucinacijas“) ir etines dilemas;

7.1.5. priisiimama žmogiškoji atsakomybė – galutinį sprendimą priima žmogus;

7.1.6. ugdoma socialinė atsakomybė, aptariant DI poveikį visuomenei, aplinkai ir demokratijai.

7.2. **saugumas ir privatumas.** Naudojamos tik saugios ir patikimos DI priemonės, laikantis duomenų saugumo, privatumo ir skaidrumo reikalavimų. Įgyvendinant šį principą:

7.2.1. prieš pradėdant naudoti Centre leidžiamų naudoti DI priemonių sąrašę esančią priemonę, susipažįstama su jos kūrėjo parengtomis saugos instrukcijomis, privatumo politikos nuostatomis ir kitomis aktualiomis rekomendacijomis DI srityje;

7.2.2. asmens duomenys ir kita nevieša informacija DI priemonėse nenaudojami, išskyrus atvejus, kai naudojama Centro patvirtinta priemonė, užtikrinamos teisėtos duomenų tvarkymo sąlygos ir taikomos būtinos duomenų apsaugos priemonės;

7.2.3. mokiniai ir mokytojai mokomi atskirti, kokia informacija naudojantis DI priemonėmis galima dalytis, o kokia informacija privalo likti privati.

7.3. **skaidrumas ir atvirumas.** Centro bendruomenei turi būti aišku, kada, koku tikslu ir kokia apimtimi naudojamos DI priemonės. Įgyvendinant šį principą:

7.3.1. mokiniai informuojami, kai pamokoje naudojama DI priemonė;

7.3.2. mokiniai DI priemonės naudoja tik mokytojui leidus, iš anksto susitarus, kokios priemonės gali būti naudojamos ir kaip bus vertinamas atliktas darbas;

7.3.3. mokiniai ir mokytojai savo darbuose nurodo, kaip naudojo DI priemonės;

7.3.4. mokiniai mokomi tinkamai žymėti DI priemonėmis sugeneruotą turinį.

7.4. **žmogaus kontrolė ir atsakomybė.** DI technologijos papildo, o ne pakeičia žmogaus sprendimą, žmogiškąjį ryšį ir kritinį mąstymą. Įgyvendinant šį principą:

7.4.1. DI priemonės sugeneruotas turinys peržiūrimas žmogaus – mokytojo ar mokinio – siekiant išvengti klaidų, šališkumo ar netikslios informacijos;

7.4.2. DI priemonės padeda, bet nepakeičia žmogaus sprendimo;

7.4.3. DI priemonės ugdymo procese naudojamos tik kaip pagalbinės priemonės; jos gali padėti kurti idėjas, tikrinti tekstą ar pasiūlyti papildomos informacijos, tačiau galutinį sprendimą priima žmogus.

7.5. **etika ir pagarba.** DI priemonės naudojamos etiškai, sąžiningai ir pagarbiai, siekiant didinti mokinių įtrauktį ir lygias galimybes. Įgyvendinant šį principą:

7.5.1. galutinis mokinio darbo įvertinimas yra mokytojo atsakomybė. DI gali padėti atpažinti pasikartojančias klaidas, patikrinti gramatiką ar parengti bendro pobūdžio komentaro juodrašį, tačiau galutinis sprendimas grindžiamas pedagogo kompetencija ir pagarba mokinio pastangoms;

7.5.2. naudojant DI mokymosi procese užtikrinama, kad DI sugeneruotas turinys nekurstytų stereotipų, nepažeistų žmogaus orumo ir neskleistų diskriminuojančių nuostatų;

7.5.3. Centro bendruomenės nariai vadovaujasi sąžiningumo, pagarbos, įtraukties ir lygių galimybių principais. DI taikomas taip, kad skatintų įtrauktį, padėtų skirtingų gebėjimų mokiniams ir nekurtų papildomų kliūčių;

7.5.4. mokytojai ir mokiniai, naudodami DI, prisiima atsakomybę už sąžiningą, pagarbų ir etišką jo taikymą;

7.5.5. DI turinys negali pažeisti autorių teisių, intelektinės nuosavybės ar akademinio sąžiningumo. Mokiniai ir mokytojai nurodo, kaip DI priemonė prisidėjo prie darbo, ir kitų sukurtos medžiagos nepateikia kaip savo.

7.6. **socialinė nauda ir tikslingumas.** DI naudojamas realiose Centro situacijose tada, kai jo taikymas suteikia aiškią pridėtinę vertę mokymui, mokymuisi ar Centro veiklai. Įgyvendinant šį principą:

7.6.1. DI naudojamas tik ten, kur suteikia aiškią pridėtinę vertę mokymui ar mokymuisi; jo taikymas turi praturtinti mokymosi procesą – padėti personalizuoti užduotis, mažinti rutiną, suteikti naujų kūrybos ar tyrinėjimo galimybių;

7.6.2. mokytojas sprendžia, kur DI gali padėti, o kur vertingiau dirbti be jo. Pedagogas išlieka ugdymo krypties formuotojas ir sprendžia, kada DI naudoti kaip pagalbinę priemonę, o kada svarbiau, kad mokiniai savarankiškai lavintų kūrybiškumą, kritinį mąstymą ir gebėjimą mokyti;

7.6.3. mokinio darbo vertinimas turi atspindėti asmeninius mokinio gebėjimus. DI gali būti naudojamas vertinamojoje užduotyje tik tada, kai tai leidžia mokytojas ir kai užduoties tikslas yra kritiškai įvertinti DI sugeneruotą rezultatą ar analizuoti jo veikimą.

III SKYRIUS

DI NAUDOJIMAS UGDYMO(SI) PROCESU

8. Mokytojas, planuodamas DI naudojimą, įvertina ugdymo tikslą, mokinių amžių ir gebėjimus, pasirinktos priemonės naudojimo sąlygas, duomenų apsaugą ir tai, ar DI naudojimas netrukdytų mokiniui parodyti savarankiškai įgytų žinių ir gebėjimų.

9. Mokiniai DI priemonės ugdymo(si) procese naudoja tik mokytojui leidus ir jo nustatytais sąlygomis. Mokytojas prieš užduotį aiškiai nurodo, ar DI galima naudoti, kokiai darbo daliai, kokią priemonę, kaip turi būti pažymėtas DI naudojimas ir kaip bus vertinamas rezultatas.

10. DI gali būti naudojamas idėjoms generuoti, temai paaiškinti, informacijai apibendrinti ir struktūruoti, kalbai ir stiliui tobulinti, mokymosi medžiagai rengti, refleksijai, diferencijavimui, personalizavimui, kūrybai ir kitais mokytojo leidžiamais tikslais.

11. DI negali būti naudojamas vietoje mokinio savarankiško darbo, kai užduoties tikslas – patikrinti jo žinias, gebėjimus, argumentavimą, kūrybiškumą ar kitą individualų pasiekimą, išskyrus atvejus, kai mokytojas aiškiai nustato kitaip.

12. DI pateiktą informaciją, faktus, skaičiavimus, citatas ir nurodytus šaltinius būtina kritiškai įvertinti ir patikrinti. DI atsakymai nelaikomi savaime teisingais.

13. DI gali padėti mokytojui rengti mokymosi medžiagą, užduotis, diferencijuotą turinį ar grįžtamojo ryšio juodraščius, tačiau galutinį turinį, jo tinkamumą konkrečiam mokiniui ir vertinimą patvirtina mokytojas.

14. Vien DI sistemos išvada negali būti pagrindas mokinio pažymiui, pasiekimų vertinimui, drausminei priemonei ar kitam mokiniui reikšmingam sprendimui.

IV SKYRIUS

LEIDŽIAMŲ NAUDOTI DI PRIEMONIŲ SĄRAŠO SUDARYMAS IR KEITIMAS

15. Centre leidžiamos naudoti DI priemonės įtraukiamos į Centro direktoriaus patvirtintą Centre leidžiamų naudoti DI priemonių sąrašą (1 priedas).

16. Į sąrašą įtraukiamos DI priemonės, naudojamos ugdymo procese, Centro administracinėje veikloje ir DI kompetencijoms ugdyti.

17. Pasiūlymą įtraukti naują DI priemonę į sąrašą gali pateikti bet kuris Centro bendruomenės narys, nurodydamas priemonės pavadinimą, numatomus naudotojus, naudojimo sritį ir tikslą.

18. Centro direktoriaus paskirtas už DI priemonių vertinimo ir naudojimo stebėsenos koordinavimą atsakingas asmuo organizuoja siūlomoms DI priemonėms vertinimą pagal šio Aprašo 2 priede pateiktą vertinimo formą. Vertinant klausimus, kuriems būtinos specialiosios kompetencijos, pagal poreikį pasitelkiamas informacinių technologijų specialistas ir (ar) kiti kompetentingi asmenys.

19. Vertinant priemonę atsižvelgiama į draudžiamas praktikas, tiekėjo patikimumą, duomenų apsaugą, naudojamų duomenų pobūdį, paskyrų ir prieigos kontrolę, galimybę išjungti duomenų naudojimą modeliui mokytis, žmogaus galimybę patikrinti DI rezultatą, pedagoginę ar administracinę naudą ir kitas rizikas.

20. Įvertinus DI priemonę, Centro direktoriui teikiamas siūlymas: įtraukti priemonę į sąrašą; įtraukti nustatant naudojimo sąlygas ar ribojimus; leisti bandomąjį naudojimą su stebėseną; neįtraukti.

21. Patvirtintas sąrašas keičiamas gavus pagrįstą pasiūlymą dėl priemonės įtraukimo ar išbraukimo arba paaiškęjus naujai informacijai apie priemonės saugumą, naudojimo sąlygas ar tinkamumą.

22. Leidžiamų naudoti DI priemonių sąrašas peržiūrimas ne rečiau kaip kartą per metus ir prireikus – pasikeitus priemonės naudojimo sąlygoms, teisės aktams ar nustatius naują riziką.

V SKYRIUS ATSAKOMYBĖS

23. Centro direktorius:

23.1. tvirtina Aprašą, Centre leidžiamų naudoti DI priemonių sąrašą ir jo pakeitimus;

23.2. paskiria už DI priemonių vertinimo ir naudojimo stebėsenos koordinavimą atsakingą asmenį;

23.3. priima galutinį sprendimą dėl DI priemonės įtraukimo į leidžiamų naudoti priemonių sąrašą, jos naudojimo sąlygų, ribojimo, laikino sustabdymo ar išbraukimo iš sąrašo.

24. Už DI priemonių vertinimo ir naudojimo stebėsenos koordinavimą atsakingas asmuo:

24.1. pagal 2 priede pateiktą formą organizuoja siūlomų DI priemonių vertinimą ir parengia siūlymą Centro direktoriui;

24.2. ne rečiau kaip kartą per metus trumpa apklausa, pokalbiu ar kitu tinkamu būdu surenka DI priemones naudojančių mokytojų ir, kai tikslinga, mokinių grįžtamąjį ryšį apie priemonių naudingumą, patikimumą ir kilusius sunkumus;

24.3. registruoja jam praneštus reikšmingus DI priemonių netinkamo veikimo, duomenų apsaugos ar netinkamo naudojimo atvejus DI naudojimo stebėsenos įrašė (elektroniniame dokumente);

24.4. pagal vertinimo, grįžtamojo ryšio ir užfiksuotų atvejų informaciją teikia Centro direktoriui pasiūlymus dėl DI priemonių naudojimo tęstinumo, sąlygų pakeitimo, ribojimo, sustabdymo ar išbraukimo iš sąrašo;

24.5. sprendamas techninio saugumo, paskyrų, prieigos kontrolės ar integracijų klausimus konsultuojasi su informacinių technologijų specialistu ar kitu kompetentingu asmeniu.

25. Mokytojai:

25.1. DI naudoja atsakingai, tikslingai ir laikydamiesi šio Aprašo;

25.2. patikrina DI pateiktos informacijos ir sugeneruoto turinio tinkamumą;

25.3. mokiniams aiškiai nurodo, kada, koku tikslu ir kaip DI gali būti naudojamas atliekant užduotis;

25.4. ugdo mokinių gebėjimą saugiai, kritiškai ir sąžiningai naudoti DI.

26. Mokiniai:

26.1. DI priemones naudoja tik mokytojo nustatytais sąlygomis;

26.2. DI priemonėms neatskleidžia asmens duomenų ir kitos neviešos informacijos;

26.3. nurodo DI naudojimą šio Aprašo ir mokytojo nustatytais atvejais;

26.4. kritiškai vertina DI pateiktą informaciją, geba paaiškinti savo darbo procesą ir laikosi akademinio sąžiningumo.

27. Kiti Centro darbuotojai DI naudoja tik savo funkcijoms atlikti, laikydamiesi duomenų apsaugos, konfidencialumo, skaidrumo ir žmogaus kontrolės reikalavimų.

VI SKYRIUS DI PRIEMONIŲ NAUDOJIMO STEBĖSENA

28. Stebėseną vykdoma ne rečiau kaip kartą per metus ir prireikus. Ji apima leidžiamų naudoti DI priemonių naudojimo patirtį, naudotojų grįžtamąjį ryšį ir užfiksuotus reikšmingus netinkamo veikimo ar naudojimo atvejus.

29. Stebėsenos rezultatai trumpai apibendrinami DI naudojimo stebėsenos įrašė. Jei nustatoma problemų ar poreikis keisti priemonės naudojimo sąlygas, atsakingas asmuo pateikia Centro direktoriui siūlymą dėl tolesnių veiksmų.

30. Nustačius reikšmingą saugumo, duomenų apsaugos ar kitą pažeidimą, apie jį nedelsiant informuojamas Centro direktorius ir, pagal pažeidimo pobūdį, duomenų apsaugos pareigūnas ar informacinių technologijų specialistas. Priemonės naudojimas gali būti laikinai sustabdytas iki aplinkybių įvertinimo ir sprendimo priėmimo.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Su Aprašu ir Centro direktoriaus patvirtintu Centre leidžiamų naudoti DI priemonių sąrašu supažindinama Centro bendruomenė: mokinius ir mokinių tėvus (globėjus / rūpintojus) supažindina klasių vadovai iki rugsėjo 15 d., mokytojus – už DI priemonių naudojimo koordinavimą atsakingas asmuo iki rugsėjo 1 d.

32. Aprašas peržiūrimas ir prireikus keičiamas pasikeitus teisės aktams, DI technologijoms, Centre naudojamoms priemonėms arba nustatius poreikį pagal DI priemonių naudojimo stebėsenos rezultatus.

DI PRIEMONIŲ SĄRAŠAS

Sąrašas sudarytas remiantis Centro atliktos mokytojų ir mokinių apklausos rezultatais.

Priemonė	Pagrindinė paskirtis	Naudotojai	Naudojimo sąlygos / pastabos
ChatGPT	Idėjoms, paaiškinimams, apibendrinimui, tekstams ir mokymosi medžiagai.	Mokytojai, mokiniai	Naudojama tik pagal patvirtintas sąlygas; neįvedami asmens duomenys; rezultatai tikrinami.
Gemini	Idėjoms, paaiškinimams, apibendrinimui, tekstams ir mokymosi medžiagai.	Mokytojai, mokiniai	Naudojama tik pagal patvirtintas sąlygas; neįvedami asmens duomenys; rezultatai tikrinami.
Duolingo Max	Užsienio kalbų mokymuisi ir kalbinių gebėjimų lavinimui.	Mokytojai, mokiniai	Laikomasi amžiaus, paskyros, tėvų sutikimo (kai taikoma) ir mokytojo nustatytų sąlygų.
Microsoft Copilot	Idėjoms, apibendrinimui, tekstams, pristatymams ir kitam turiniui.	Mokytojai, darbuotojai, mokiniai	Naudojama pagal paskyros, licencijos ir Centro nustatytas sąlygas.
LearnLab	Mokymosi veikloms, užduotims ir mokymosi medžiagai.	Mokytojai, mokiniai	Naudojama pagal mokytojo ir priemonės naudojimo sąlygas.
Moodle DI funkcijos / integracijos	DI funkcijoms ar integracijoms Moodle aplinkoje.	Mokytojai, mokiniai	Vertinama konkreti DI funkcija ar integracija ir jos tiekėjas, o ne Moodle kaip visuma.
NotebookLM	Pateiktiems šaltiniams analizuoti, apibendrinti ir mokymosi medžiagai rengti.	Mokytojai, mokiniai	Keliami tik teisėtai naudojami, leidžiami duomenys ir šaltiniai; rekomenduojama mokyklos paskyra.
Grammarly	Kalbai, gramatikai ir stiliui tikrinti bei tobulinti.	Mokytojai, mokiniai	Laikomasi akademinio sąžiningumo, privatumo ir konkrečios užduoties sąlygų.

Dirbtinio intelekto naudojimo tvarkos aprašo
2 priedas

DI PRIEMONĖS VERTINIMO FORMA

Priemonės pavadinimas	
Tiekėjas / kūrėjas	
Pasiūlė	

Priemonės pavadinimas			
Vertinimo data			
Numatoma naudojimo sritis		☐ ugdymas ☐ administravimas ☐ DI kompetencijų ugdymas ☐ kita	
Numatomi naudotojai			
Naudojimo tikslas			
Vertinimo kriterijus	Taip	Ne	Pastabos
Ar priemonėje nėra DI akte draudžiamų praktikų (emocijų atpažinimo, socialinio reitingavimo, manipuliavimo ar kt.)?	☐	☐	
Ar aiškus ir patikimas priemonės tiekėjas bei naudojimo sąlygos?	☐	☐	
Ar nurodyta, kad priemonė atitinka duomenų apsaugos reikalavimus?	☐	☐	
Ar aišku, kokius mokinių ar darbuotojų duomenis priemonė renka ar tvarko?	☐	☐	
Jei tvarkomi asmens duomenys, ar numatyta Centro licencija, duomenų tvarkymo sutartis ir prieigos kontrolė?	☐	☐	
Ar galima išjungti įkelto turinio naudojimą DI modeliui mokytis, kai tai aktualu?	☐	☐	
Ar įvertintos amžiaus ribos, paskyros ir tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimo sąlygos?	☐	☐	
Ar DI pateiktą rezultatą gali patikrinti žmogus?	☐	☐	
Ar galutinį sprendimą priima žmogus?	☐	☐	
Ar priemonė turi aiškią pedagoginę arba administracinę naudą?	☐	☐	
Ar įvertintos šališkumo, klaidingo turinio, autorių teisių ir kitos reikšmingos rizikos?	☐	☐	

Siūlymas: ☐ įtraukti į sąrašą ☐ įtraukti su sąlygomis / ribojimais ☐ bandomasis naudojimas su stebėseną ☐ neįtraukti

Naudojimo sąlygos /ribojimai: _____

Vertinimą atliko: _____ Data: _____

Centro direktoriaus sprendimas: _____